

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตกาล ก่อนพุทธศักราช 2457 มีธรรมเนียมการปฏิบัติของประเทศสยามและกฎหมายที่ไม่ได้บัญญัติเป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพไว้บ้าง คือ ให้มีการตรวจศพในกรณีสงสัยว่าถูกผู้อื่นฆ่าตายเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติชันสูตรพลิกศพ พ.ศ. 2457 ให้ชันสูตรศพในสองกรณี ทั้งปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุสงสัยว่ามีการฆ่าตัวตาย หรือถูกฆ่าตาย (กฎหมายฉบับนี้ใช้คำว่า “ฆาตกรรม”) แต่มีได้บังคับใช้ทั่วประเทศ จะใช้เมื่อใดต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาอีกเป็นครั้ง ๆ ไป ต่อมาได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 ขึ้น ซึ่งมีเรื่องการชันสูตรพลิกศพอยู่ด้วย โดยลักษณะการตายที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพนั้น ได้ถูกเพิ่มขึ้นมาอีกสามกรณี นอกจากฆ่าตัวตายและถูกผู้อื่นฆ่าตาย และไม่เปลี่ยนแปลงมาจนกระทั่งปัจจุบัน ส่วนเรื่องการชันสูตรพลิกศพส่วนอื่นนั้นมีการแก้ไขเรื่อยมาจนกระทั่งใน พ.ศ. 2542 ได้มีการแก้ไขครั้งสำคัญโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2542 ซึ่งปรับปรุงสาระสำคัญของบุคคลผู้ชันสูตรพลิกศพ (จากแพทย์ประจำตำบล; ไม่ได้จบแพทยศาสตร์บัณฑิต; พ.บ.) หรือแพทย์อื่นเป็นแพทย์ (จบ พ.บ.) ตามลำดับ ได้แก่แพทย์นิติเวช แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐ แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชน หรือแพทย์ที่ขึ้นทะเบียนเป็นอาสาสมัคร และในกรณีการตายจากการกระทำของเจ้าพนักงาน ได้เปลี่ยนจากแพทย์ประจำตำบลร่วมกับผู้พิพากษาศาลชั้นต้นนายหนึ่งเป็นแพทย์ (พ.บ.) ร่วมกับพนักงานอัยการ และปลัดอำเภอเทียบเท่า และล่าสุดได้แก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาจากฉบับ พ.ศ. 2542 โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2550¹

การชันสูตรพลิกศพในประเทศไทยไม่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากนักเท่าที่ปรากฏหลักฐานที่สามารถสืบค้นและตรวจสอบได้ในประเทศไทย สามารถเรียงลำดับตามเหตุการณ์ตามประวัติของการชันสูตรพลิกศพ โดยมีจุดเริ่มต้นเมื่อปี ร.ศ. 116 หรือ พ.ศ. 2440

¹ บุญศักดิ์ หาญเกิดสิทธิ์. (2561). *คู่มือการดำเนินงานการชันสูตรพลิกศพ*. กรุงเทพฯ: กองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. หน้า 3.

ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 มาตรา 47 ข้อ 1 ซึ่งมีข้อความว่า “ถ้าผู้ถูกกระทำร้ายจะทำการชันสูตรบาดแผลของตน เพื่อเป็นหลักฐานในทางความก็ตามหรือพรรคพวกผู้ตาย จะขอให้ชันสูตรศพเพื่อเป็นหลักฐานในเหตุความตายนั้นก็ตาม ทั้งนี้ เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอ ที่จะทำการชันสูตรตามวิธีที่บังคับไว้ในกฎหมาย ถ้าการชันสูตรนั้น จะมาทำยั้งที่ว่ากรออำเภอไม่ได้ กรมการอำเภอ ก็ต้องไปชันสูตรให้ถึงที่” ต่อมาภายหลังปี พ.ศ. 2441 หลังจากพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวประกาศใช้ได้เพียง 1 ปี กรมพลตระเวนซึ่งต่อมาก็คือ กรมตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน ซึ่งมีเจ้ากรมคนแรกคือ นายอิริก เจ ลอว์สัน ชาวอังกฤษ ได้มองเห็นความสำคัญของการมีสถานที่ยุติธรรมที่รักษาพยาบาลเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เจ็บป่วย พร้อมกับช่วยชันสูตรบาดแผล และชันสูตรศพ เพื่อประกอบการพิจารณาคดีต่าง ๆ ในด้านของตำรวจ จึงได้จัดตั้งสถานพยาบาลของตำรวจขึ้นที่ ตำบลพลับพลาไชย มีชื่อเรียกว่า “โรงพยาบาลวัดโลก” หรือโรงพยาบาลกลาง ในปัจจุบัน มีนายแพทย์ชาวต่างประเทศหลายคนมาช่วยดำเนินการ²

ต่อมาจึงมีนายแพทย์ชาวไทยที่สำเร็จวิชาแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชมาร่วมงานด้วย เช่น ร.ต.อ. ชุนแพทย์พลตระเวน หรือหลวงบริบาลเวชกิจ และ ร.ต.อ. ชุนเจนพยาบาล หรือ พ.ต.ท. หลวงเจนพยาบาล เป็นต้น ต่อมาประเทศไทยในปี พ.ศ. 2457 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติชันสูตรศพ พ.ศ. 2457 และในปี พ.ศ. 2479 ได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2478 เรื่องการชันสูตรพลิกศพ ให้อยู่ในมาตรา 148 ถึงมาตรา 156

ปี พ.ศ. 2496 กรมตำรวจได้จัดตั้ง “ฝ่ายนิติเวชวิทยา” ขึ้นเป็นแห่งแรกในโรงพยาบาลกรมตำรวจ เพื่อทำหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพผู้ตาย ต่อมาปี พ.ศ. 2503 ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกองแพทย์ กรมตำรวจ ออกเป็น 4 แผนก โรงพยาบาลตำรวจเป็นแผนกหนึ่งของกองแพทย์ แบ่งออกเป็น 13 แผนกวิชา ฝ่ายนิติเวชวิทยาได้เปลี่ยนฐานะเป็น “แผนกวิชานิติเวชวิทยา” และสร้างตึก “ดวงสิทธิ์อนุสรณ์” เป็นที่ทำงานของฝ่ายนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจในปี พ.ศ. 2506 พร้อมทั้งจัดตั้งกรมตำรวจสร้างอาคาร 3 ชั้น เป็นที่ทำงานใหม่ของฝ่ายนิติเวชวิทยา โดยไม่ขึ้นตรงกับหน่วยงานใดในปี พ.ศ. 2515

ในปี พ.ศ. 2523 แผนกนิติเวชวิทยาปรับฐานะขึ้นเป็น “กองบังคับการ” เป็นหนึ่งในสี่ของกองบังคับการในสังกัดสำนักงานแพทย์ใหญ่ กรมตำรวจ ใช้ชื่อว่า “สถาบันนิติเวชวิทยา” ตามคำสั่ง

² เลียง หุยประเสริฐ, พล.ต.ต.. (2547). *การชันสูตรพลิกศพ, นิติเวชศาสตร์ สำหรับพนักงานสอบสวน*. กรุงเทพฯ: สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ. หน้า 3.

กรมตำรวจที่ 35/2523 เป็นองค์กรรับผิดชอบงานนิติเวชศาสตร์ของประเทศไทยนับแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน³

ปัจจุบันผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการชันสูตรพลิกศพตามพระราชบัญญัติการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ในปี พ.ศ. 2542 กำหนดให้พนักงานสอบสวนภายในประเทศไทยคือเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการในการรับแจ้งเรื่องเมื่อมีผู้ตาย รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินการติดต่อ ติดตามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพซึ่งอาจจะเป็นแพทย์นิติเวชร่วมในการชันสูตรพลิกศพ หรือในบางครั้งอาจจะมีพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองร่วมในการชันสูตรพลิกศพด้วยก็ได้ แล้วแต่กรณี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 บัญญัติว่า “ในกรณีที่จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งได้รับวุฒิบัตร หรือ ได้รับหนังสืออนุมัติจากแพทย์สภา ทำการชันสูตรพลิกศพ โดยเร็ว ถ้าแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ดังกล่าวไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์อาสาสมัครตามระเบียบของกระทรวง สาธารณสุขปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ ให้พนักงานสอบสวนและแพทย์ดังกล่าวทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพทันที “ดังนั้นผู้ทำการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ได้แก่ พนักงานสอบสวน, แพทย์ ได้แก่ นิติเวชแพทย์ แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐ แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชน หรือ แพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์อาสาสมัครตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุข

แพทย์ที่ทำการชันสูตรพลิกศพ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชันสูตรต้องมีใบชันสูตรบาดแผล ต้องแจ้งตำรวจ ตำรวจส่งใบชันสูตรมาให้มีชื่อของผู้ป่วยระบุชื่อของสถานี่ตำรวจชัดเจน ได้รับอันตรายอย่างไรเกิดเหตุวันไหน มีการลงชื่อของสารวัตรผู้รับผิดชอบคดี ด้านหลังจะเป็นใบชันสูตรบาดแผลของโรงพยาบาลเอกชนหรือโรงพยาบาลไหนก็ได้ ที่มีแพทย์ทางนิติเวชดูแลอยู่

³ เลี้ยง หุยประเสริฐ, พล.ต.ต.. (2549). *ประวัติสถาบันนิติเวชวิทยา นิติเวชศาสตร์ สำหรับพนักงานสอบสวน*. กรุงเทพฯ: สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ. หน้า 2.

ถึงแม้ไม่มีแพทย์นิติเวชก็มีแพทย์ธรรมดาดูแลอยู่ สามารถเขียนรายงานใบชันสูตรให้แก่พนักงานสอบสวนได้⁴

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและแพทย์ทำการชันสูตรพลิกศพแล้ว ต้องเขียนรายงานการชันสูตรพลิกศพ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการระบุสาเหตุการตายเบื้องต้นของผู้ตาย โดยแพทย์ผู้ชันสูตรพลิกศพต้องมีหน้าที่ต้องส่งรายงานการชันสูตรพลิกศพให้พนักงานสอบสวนภายใน 7 วัน รวมทั้งสรุปข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ เช่น สาเหตุการตาย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ตายคือใคร ตาย ณ ที่ใด ตายเมื่อใด เป็นต้น และสามารถขยายเวลาได้ 2 ครั้ง ๆ ละ ไม่เกิน 30 วัน สำหรับพนักงานสอบสวน มีหน้าที่ในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง มีหน้าที่ออกใบมรณะบัตรรับรองการตายให้แก่ญาติผู้ตาย

สถานที่ชันสูตรพลิกศพในประเทศไทย หากพิจารณาตามกฎหมายแล้ว กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ทำการชันสูตร ณ สถานที่ที่พบศพ โดยเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนท้องที่ที่พบศพ ส่วนแพทย์ผู้ร่วมชันสูตรศพนั้น ได้แก่ แพทย์ตามที่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 กำหนดไว้ ได้แก่ นิติเวชแพทย์ แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด หรือแพทย์อาสาสมัครที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับกระทรวงสาธารณสุข หลังจากได้มีการชันสูตรพลิกศพเบื้องต้นแล้ว หากยังหาสาเหตุการตายไม่ได้ หรือไม่ชัดเจน จะส่งศพให้แพทย์ทำการผ่าศพตรวจโดยละเอียดได้ ณ สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือโรงพยาบาลที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวชเช่น โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นต้น สำหรับต่างจังหวัดอาจส่งศพไปชันสูตรที่สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม โรงพยาบาลของคณะแพทยศาสตร์ในแต่ละภูมิภาค หรือโรงพยาบาลศูนย์ขนาดใหญ่ของกระทรวงสาธารณสุขที่มีแพทย์นิติเวชประจำอยู่เป็นต้น การนำศพไปชันสูตร ณ โรงพยาบาล มักเป็นการดำเนินการโดยอนุโลม เช่น แพทย์ไม่สะดวกในการเดินทางไปชันสูตรในพื้นที่ที่เกิดเหตุ หรือเป็นการเคลื่อนย้ายศพมาชันสูตรเพิ่มเติม เช่น เอกซเรย์ศพเพื่อหาวัตถุแปลกปลอมภายใน ในกรณีเสียชีวิตจากท้องที่อื่นแล้วนำศพมาตั้งไว้ จะต้องประสานความร่วมมือกับพนักงานสอบสวนท้องที่ที่เกิดเหตุด้วยแต่พนักงานสอบสวนท้องที่ที่พบศพยังคงถือเป็นเจ้าหน้าที่หลักผู้รับผิดชอบในการชันสูตรศพนั้น

⁴ สมชาย ผลเยี่ยมเอก. (2547). *การชันสูตรพลิกศพของแพทย์นิติเวช*. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรปลัดอำเภอผู้ที่ได้รับคัดเลือกฯ รุ่นที่ 1/2547 วันที่ 27 ก.ค. 2547 ณ โรงเรียนปลัดอำเภอ วิทยาลัยการปกครอง.

ความสำคัญของปัญหา

การเสียชีวิตของ น.ส. นิดา พัชรวีระพงษ์ หรือ “แดงโม” นักแสดงสาววัย 37 ปี ที่พลัดตกจากเรือสปีดโบ๊ทกลางแม่น้ำเจ้าพระยาเมื่อวันที่ 24 ก.พ. 2565 ที่ผ่านมา เป็นกรณีที่ได้รับความสนใจจากผู้คนในสังคมไทยและสื่อมวลชนอย่างล้นหลาม แม้หลายคนยังมีคำถามและข้อสงสัยอยู่มากมาย ทว่าในสายตาของผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมและวัฒนธรรมไทย สิ่งที่เกิดขึ้นกับ “คดีแดงโม” มีประเด็นที่น่าสนใจคือ “ปริศนาการเสียชีวิต” ที่เกิดจากการพลัดตกจากเรือสปีดโบ๊ท กลางแม่น้ำเจ้าพระยาเมื่อคืนวันที่ 24 ก.พ. 2565 โดยหลังจากการค้นหาเป็นเวลา 2 วัน เจ้าหน้าที่ก็พบกับร่างของเธอที่ลอยขึ้นมาบริเวณใกล้กับจุดที่พลัดตกเรือ ห่างจากท่าเรือพิบูลสงคราม 1 ต.สวนใหญ่ อ.เมือง จ.นนทบุรี ภายหลังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการสอบปากคำบุคคลบนเรือทั้ง 5 คน ซึ่งเป็นเพื่อนที่อยู่บนเรือ และมีการออกรายการทางสื่อโซเชียลมีเดีย ก็เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ตามมาอย่างต่อเนื่อง จากผลการสอบปากคำและการตอบคำถามของบุคคลบนเรือทั้ง 5 คนที่ดูมีความขัดแย้งกันเอง โดยเฉพาะข้ออ้างสำคัญที่คนบนเรือชี้ว่า น.ส. นิดาตกจากเรือเนื่องจากไปนั่งปีศาจวะที่ท้ายเรือ แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ออกมาให้สัมภาษณ์ว่าจากผลชันสูตรศพรอบใหม่ ไม่พบคราบปีศาจวะตามที่สังคมสงสัยว่า น.ส. นิดาไปนั่งปีศาจวะที่ท้ายเรือจริงหรือไม่ และผลการเอ็กซเรย์ย้ำว่า แผลไม่ได้ลึกถึงกระดูก ซึ่งเป็นแผลที่เกิดขึ้นก่อนเสียชีวิต และไม่ได้เกิดจากใบพัดเรือ แต่แผลจะเกิดก่อนตกน้ำหรือเกิดระหว่างอยู่ในน้ำ ยังไม่ได้มีการระบุและสรุปอย่างชัดเจนว่า น.ส. นิดาเสียชีวิตจากอุบัติเหตุพลัดตกเรือจากการนั่งปีศาจวะจริงหรือไม่

เนื่องจากการเสียชีวิตของ น.ส. นิดา นั้น ยังเป็นปริศนาที่สังคมยังเคลือบแคลงสงสัยและต้องการคำตอบว่าแท้จริงแล้ว สาเหตุการเสียชีวิตมาจากอุบัติเหตุหรือเป็นการฆาตกรรมอำพรางหรือไม่ อันเป็นที่สนใจของประชาชนในสังคม รวมถึงอยากให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานอย่างตรงไปตรงมา พร้อมกับยื่นข้อบัญญัติที่มีข้อความแสดงความไว้อาลัยต่อการจากไปของดาราสาวดังกล่าว

จากปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสังคมในคดีดังกล่าว ย่อมเล็งเห็นได้ถึงปัญหาในการทำงานของพนักงานสอบสวนในการชันสูตรพลิกศพได้ 3 ประการ คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาการกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจแต่เพียงฝ่ายเดียวในการออกคำสั่งเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพนั้น

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพตามประมวล ได้แก่ พนักงานสอบสวน เป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งให้ผ่าศพ หรือส่งศพไปตรวจตามมาตรา 151 และ กำหนดให้ “ผู้ชันสูตรพลิกศพ” เป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งให้ศพชันสูตรตรวจได้ตามมาตรา 153 เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าในทางปฏิบัติเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนเพียงฝ่ายเดียวเป็นผู้ออกคำสั่ง

ทั้งหมด เมื่อระบบที่มีอยู่เป็นระบบที่ขาดการตรวจสอบถ่วงดุลในการใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่ง โดยบทบาทของบุคลากรทางแพทย์ จึงเป็นเพียงผู้เข้าไปช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในการช่วยหาสาเหตุการตาย ภายใต้คำสั่งของพนักงานสอบสวนเท่านั้น

ประเด็นที่สอง ปัญหาการไม่กำหนดให้ญาติของผู้ตายมีสิทธิเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสอง กำหนดให้ก่อนการชันสูตรพลิกศพให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้ เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าในทางปฏิบัติเป็นการแจ้งเพื่อให้ญาติของผู้ตายทราบเท่านั้น แต่มิได้รวมถึงการให้มีสิทธิเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ หรือในกรณีตามมาตรา 150 วรรคสาม ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครอง ตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอขึ้นไป เข้ามาเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ แต่ก็มิได้กำหนดให้ญาติของผู้ตายมีสิทธิเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพนั้น พนักงานสอบสวนเพียงแต่แจ้งเพื่อให้ญาติของผู้ตายทราบเท่านั้น

ดังนั้น หากพิจารณาจากสภาพสังคมในปัจจุบันย่อมไม่สอดคล้องต่อแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองญาติของผู้ตายในเรื่อง “สิทธิของญาติผู้ตายในการรับรู้ความจริงเกี่ยวกับการตาย” ตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) และในเรื่องอำนาจของพนักงานสอบสวนเพียงฝ่ายเดียวเป็นผู้ออกคำสั่งทั้งหมดในการชันสูตรพลิกศพ ย่อมเป็นระบบที่ขาดการตรวจสอบถ่วงดุลในการใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่ง ทำให้บทบาทของบุคลากรทางแพทย์ตกอยู่ภายใต้คำสั่งของพนักงานสอบสวนเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงผู้ที่มีอำนาจในการออกคำสั่งในการชันสูตรพลิกศพควรจะเป็นแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญในการดูสภาพศพเป็นผู้ออกคำสั่ง เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้อง และเป็นธรรม ก่อให้เกิดมาตรฐานของหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพที่มีอำนาจเป็นผู้ออกคำสั่งในการชันสูตรพลิกศพแทนพนักงานสอบสวน โดยใช้อำนาจอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อันเป็นการกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 ในด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งผู้เขียนจะทำการวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เปรียบเทียบกับต่างประเทศพร้อมข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงประวัติ ความเป็นมา แนวคิดทฤษฎีของการชันสูตรพลิกศพ
2. เพื่อศึกษาระบบการชันสูตรพลิกศพของกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาขั้นตอนของการชันสูตรพลิกศพ
4. เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ในการพิสูจน์หาสาเหตุแห่งการตายและพฤติการณ์แห่งการตาย หากพนักงานสอบสวนทำการใช้อำนาจออกคำสั่งในทางที่บิดเบือนเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดในทางรูปคดี ซึ่งอาจทำให้ผลการชันสูตรพลิกศพเกิดความไม่ถูกต้องหรือสอดคล้องกับความเป็นจริง แม้จะมีเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายที่เข้ามาช่วยเหลือในการเข้าร่วมในการชันสูตรก็ย่อมไม่เกิดมาตรฐานที่สังคมให้เชื่อถือได้อย่างสนิทใจ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายยังคงกำหนดถึงองค์กร ทั่วประเทศ และสถานที่ในการชันสูตรพลิกศพ และเก็บรักษาศพออกมาเป็นหลายฝ่าย ดังนั้น หากกำหนดให้มีหน่วยงานสำนักงานแพทย์สอบสวนขึ้นมา โดยมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญให้เป็นผู้มีอำนาจทำคำสั่งที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ โดยขึ้นตรงต่อศาลยุติธรรมไม่อยู่ภายใต้คำสั่งหรือการกำกับของพนักงานสอบสวนในการชันสูตรเพื่อหาสาเหตุและพฤติการณ์แห่งการตาย รวมถึงการจัดสถานที่ให้เหมาะสมเป็นกลางในการคุ้มครองพยานหลักฐานที่ใช้ในการรักษาสุขภาพไม่ให้เสียหาย ย่อมทำให้ระบบการชันสูตรพลิกศพของไทยมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นสากล มีความชัดเจนคลายความเคลือบแคลงสงสัยต่อสังคมได้มากขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาและวิเคราะห์ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเรื่องหลักกฎหมายเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ ประกอบแนวคิดทฤษฎี พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายดังกล่าวเพื่อนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายในประเทศไทยต่อไป

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสารเป็นหลัก (Documentary Research) โดยศึกษาและรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งตำราหนังสือ งานวิจัย วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ เอกสารรวมไปถึง

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และนำมาสรุปผลเพื่อวิเคราะห์และ
ข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับหลักกฎหมายที่ใช้ในการชั้นสูตรพลิกศพ
2. เพื่อให้ทราบและเข้าใจกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพและ
อำนาจหน้าที่ของผู้ทำการชั้นสูตรพลิกศพ
3. เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องระบบการชั้นสูตรพลิกศพในประเทศไทยเมื่อเทียบกับ
ต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ทำการชั้นสูตร
พลิกศพ